

Κβαντομηχανική II

Πρόχειρες σημειώσεις του μαθήματος

Κωνσταντίνος Φάρακος,
Αν. Καθηγητής
Τομέας Φυσικής
Σχολή Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών
Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

26 Ιανουαρίου 2011

1	Θεμελίωση της κβαντομηχανικής	1
1.1	Γραμμικοί διανυσματικοί χώροι	1
1.1.1	Ευκλείδειος τριδιάστατος χώρος, Υπόδειγμα ενός Γραμμικού Διανυσματικού χώρου	1
1.1.2	Ο Διανυσματικός Χώρος των τετραγωνικά ολοκληρώσιμων κυματοσυναρτήσεων	2
1.2	Τελεστές	3
1.2.1	Ιδιότητες των Ερμιτιανών Τελεστών	5
1.2.2	Δύο προτάσεις για τη σύνδεση μεταξύ Πειράματος και Θεωρίας	6
1.3	Βασικές Στατιστικές Έννοιες	8
1.3.1	Μέση τιμή	8
1.3.2	Συνεχής Κατανομή, Πυκνότητα Πιθανότητας	8
1.3.3	Διασπορά $(\Delta A)^2$ και Τυπική Απόκλιση ΔA	8
1.3.4	Στατιστικές Ροπές	9
1.4	Εξίσωση του Schrödinger	9
1.4.1	Λύση της Εξίσωσης του Schrödinger	11
1.4.2	Στατιστική ερμηνεία της Κυματοσυνάρτησης	11
1.4.3	Ιδιότητες των Κυματοσυναρτήσεων	12
1.4.4	Εξίσωση του Schrödinger για περισσότερα από ένα σωματία	16
1.5	Μεταθετικές Ιδιότητες Τελεστών	17
1.6	Χρονική Μεταβολή της Μέσης Τιμής - Διατήρηση Φυσικών Μεγεθών	22
1.7	Συνεχές Φάσμα Ιδιοτιμών - Συνάρτηση δ του Dirac	26
1.7.1	Αναπαραστάσεις των συναρτήσεων δ -Dirac	27
1.7.2	Ιδιότητες της δ -συνάρτησης	27
1.7.3	Αναπαράσταση κυματοσυναρτήσεων και τελεστών στο χώρο των ορμών	28
1.8	Συμβολισμός Dirac	29
1.8.1	Ανάπτυξη Κυματοσυνάρτησης σε ένα πλήρες ορθοκανονικό σύστημα συναρτήσεων	30
1.8.2	Ανισότητα του Schwartz	30
1.8.3	Ορθογωνιοποίηση Schmidt	31
1.8.4	Τελεστές, Γραμμικοί Μετασχηματισμοί	31
1.8.5	Ιδιότητες των Μοναδιαίων Τελεστών	33
1.8.6	Αναπαράσταση Γραμμικών Τελεστών με Πίνακες	33
1.8.7	Πρόβλημα των Ιδιοτιμών	34
2	Εφαρμογές της εξίσωσης Schrödinger- Μονοδιάστατα προβλήματα	37
2.1	Συνεχές Ενεργειακό Φάσμα	37
2.1.1	Ελεύθερο Σωματίο	37
2.1.2	Ορθογώνιο Σκαλοπάτι Δυναμικού	40
2.1.3	Φαινόμενο Σήραγγας	44
2.2	Διακριτό Φάσμα	50
2.2.1	Δυναμικό Τετραγωνικού Πηγαδιού Απείρου Βάθους	50
2.2.2	Τετραγωνικό πηγάδι Δυναμικού πεπερασμένου βάθους	52

2.2.3	Πηγάδι δυναμικού συνάρτησης δέλτα	55
2.3	Μονοδιάστατος Αρμονικός Ταλαντωτής	56
2.3.1	Αναλυτική λύση, πολυώνυμα Hermite	57
2.3.2	Τελεστές Δημιουργίας και Καταστροφής	61
3	Θεωρία διαταραχών	67
3.1	Διαταραχή μη εκφυλισμένων καταστάσεων	67
3.1.1	Τοποθέτηση του προβλήματος	67
3.1.2	Διαταραχή πρώτης τάξης	69
3.1.3	Διαταραχή δεύτερης τάξης	69
3.1.4	Εφαρμογές	71
3.2	Διαταραχή εκφυλισμένων καταστάσεων	72
3.3	Θεωρία διαταραχών εξαρτώμενη από το χρόνο	76
3.3.1	Προσεγγιστικός υπολογισμός της πιθανότητας μετάβασης διαταρακτικά σε πρώτης τάξης προσέγγιση, διακριτό φάσμα	77
4	Δυναμικό Coulomb- Λύση της εξίσωσης του Schrödinger	79
4.1	Κλασσική μηχανική - το πρόβλημα των δύο σωμάτων	79
4.2	Κβαντική μηχανική - το πρόβλημα των δύο σωμάτων	81
4.3	Χωρισμός μεταβλητών	81
4.4	Σφαιρικές αρμονικές	83
4.5	Λύση της ακτινικής εξίσωσης - Ενεργειακές ιδιοτιμές	86
5	Τροχιακή Στροφορμή - spin- Πρόσθεση στροφορμών	91
5.1	Οι συνιστώσες του Τελεστή της Τροχιακής Στροφορμής σε Σφαιρικές Συντεταγμένες	91
5.2	Αλγεβρικός υπολογισμός των ιδιοτιμών του τελεστή της στροφορμής	94
5.3	Αναπαράσταση των τελεστών της στροφορμής με πίνακες	97
5.3.1	Υπολογισμός των ιδιοσυναρτήσεων για ακέραια τιμή $j = l$ της στροφορμής	98
5.4	Spin	99
5.5	Πρόσθεση στροφορμών	105
5.5.1	Πρόσθεση δύο spin1/2	108